

تحلیلی بر دامپزشکی و دامپروری سیستان

و

شایعترین بیماریهای دام و طیور و روش مبارزه با آنها

تالیف:

محمد رضا اسکندری

اسکندری، محمدرضا، ۱۳۳۲ -

تحلیلی بر دامپزشکی و دامپروری سیستان و شایعترین بیماریهای دام و طیور و روش مبارزه با آنها/ تألیف محمدرضا اسکندری. - مشهد: واژگان خرد، ۱۳۸۴.
۱۹۸ ص.: مصور، جدول، عکس.

ISBN: 964-8931-25-9

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه. ص. [۱۹۷] - ۱۹۸

۱. دامپزشکی - - ایران - - سیستان. ۲. دامپروری - - ایران - - سیستان.
۳. مرغ و خروسها - - بیماریها - - ایران - - سیستان. الف. عنوان.

۶۳۶/۰۸۹۰۹۵۵۷۴

SFV.۰۸/۱۵

۳۷۵۶۶-۸۴م

کتابخانه ملی ایران



تحلیلی بر دامپزشکی و دامپروری سیستان

و شایعترین بیماریهای دام و طیور و روش مبارزه با آنها

تألیف: محمدرضا اسکندری

چاپ اول: زمستان ۱۳۸۴، ۱۰۰۰ نسخه، ۲۰۰ صفحه، وزیری

ناشر: انتشارات واژگان خرد

امور فنی و چاپ: موسسه چاپ دانشگاه فردوسی

شابک: ۹۶۴-۸۹۳۱-۲۵-۹ (ISBN: 964-8931-25-9)

قیمت: ۲۰۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ

مشهد. خیابان فلسطین، فلسطین ۲۴، پلاک ۹۰، تلفن: ۷۶۱۶۶۲۳

فهرست

مقدمه ۹

بخش اول: دامپزشکی سیستان

طاعون گاوی در سیستان.....	۱۲
سیستان (دروازه طاعون)	۱۴
تب برفکی - (تبخه)	۱۵
تب سه روزه گاوان (شلوکی)	۱۷
شاربن (خوشاش).....	۱۸
سیاه زخم (دانه داغی)	۲۲
طب سنتی	۲۳
شاربن علامتی	۲۵
آنترتوکسمی (زرک درد-ریخک)	۲۷
مشمشه (چوره).....	۳۰
آگالاکسی	۳۳
آبله گوسفندی (اوله).....	۳۴
اکتیمای مسری (لب جوشی)	۳۹
کزاز	۴۰
مسمویت در کودکان (ایضه):	۴۶
سل	۴۶
هاری (اوری)	۴۸

۵۳	بروسلوز
۵۵	روش آبستی در گاوهای روستایی
۵۵	ورم پستان
۵۸	تب شیر (فلجی بعد از زایمان)
۶۰	جنون گاوی (آنسفالوپاتی اسفنجی شکل گاو)
۶۱	زگیل یا پاپیلوماتوز (ناشک)
۶۲	متریت (ورم رحم)
۶۳	آرتریت (ورم مفصل)
۶۴	گنده خواری - (پیکا)
۶۶	زایمان
۶۸	سخت زائی
۷۱	نازایی
۷۲	علائم فحلی (ورامده - رنده شدن)
۷۳	جفت ماندگی
۷۵	ورم بند ناف
۷۶	سقط جنین
۷۷	پرولاپس (زیدونی)
۷۸	سوءهاضمه
۸۲	مسمومیت‌ها
۸۳	بوتولیسم
۸۵	انسداد مری
۸۶	شب کوری (شو کوری)
۸۷	کشتار دام
۸۷	کشتار قاچاق

۸۹	اسهال بره‌های نوزاد
۹۱	سرفه گوسفند
۹۱	بیماریهای انگلی
۹۵	کچلی (گرگی)
۹۸	کرم کدو ((تیا ساژیناتا))
۹۹	فاسیولازیس (عیی)
۱۰۱	اسکاریدوز (کرم روده)
۱۰۱	انگل‌های خونی
۱۰۴	فلجی بره‌ها در فصل بهار (کوشلی)
۱۰۶	تماس کودکان با حیوانات اهلی و مواد حساسیت زا
۱۰۸	پیروپلاسموز (زردی)
۱۱۰	هیپودرموز (کرمه سوک)
۱۱۰	کاشکسی (چیلاسکی)
۱۱۱	توکسوپلاسموز
۱۱۳	نگه‌داری گربه در خانه
۱۱۴	بیماری کیست هیداتید (تقاره)
۱۱۹	تب کریمه کنگو

بخش دوم: بیماریهای طیور

۱۲۲	بیماری نیوکاسل (آزار)
۱۲۴	آسیت
۱۲۵	آبله طیور
۱۲۶	کانی بالیسم
۱۲۷	بیماریهای تنفسی (کلسک)

بخش سوم: دامپروری سیستان

سیستان از نظر جغرافیایی	۱۳۰
ایلات و عشایر سیستان	۱۳۲
نژاد گاوهای سیستان	۱۳۶
رعایت اصول بهداشتی در آشپزخانه ها	۱۵۴
بهداشت دام و انسان	۱۵۷
پرورش دام و طیور	۱۶۸
پرورش کبوتر در سیستان	۱۷۶
پرورش شتر مرغ	۱۷۶
پرورش شتر	۱۷۸
پرورش الاغ:	۱۸۰
پرورش ماهی	۱۸۰
پرورش اسب	۱۸۵
اخته - سم چنی و شاخ بری	۱۸۵
پزشکی عامیانه	۱۸۷
مارهای سیستان	۱۸۸
ضمیمه و شرح تصاویر	۱۹۳
فهرست منابع	۱۹۷

مقدمه

این کتاب شامل مطالب تحقیقی و تحلیلی پیرامون بیماریها و پرورش دام و طیور و درمانهای سنتی در مقایسه با طب نوین امروزه می باشد.

سیستان بزرگ از قدمت تاریخی هفت هزار ساله برخوردار است. در چند هزار سال قبل شهر سوخته سیستان یکی از مراکز مهم علمی و اقتصادی جهان به شمار می رفته است؛ اما به دلیل سیاستهای غلط و بی توجهی حاکمان گذشته، این منطقه بزرگ در اثر تاخت و تاز بیگانگان به یک منطقه کوچک و دنجی تبدیل می شود و روز به روز درهای علمی و پیشرفت به روی این سرزمین بسته و بسته تر می شود به گونه ای که در اواخر حکومت پادشاهی سیستان (انبار غله ایران و آسیا) به سرزمینی فقیر و آسیب دیده تبدیل می شود و خیلی از مردم به نان شب محتاج می شوند و برای درمان خود و دامهایشان به پزشکی عامیانه که در خیلی موارد با جهل و خرافات آمیخته است، روی می آورند. البته بعد از پیروزی انقلاب اقدامات شایانی در جهت مبارزه با بیماریهای دامی و بالا بردن سطح آگاهی دامداران در زمینه مسائل علمی و بهداشتی دام و انسان صورت گرفته است. که این اقدامات باید در منطقه به طور مستمر تداوم داشته باشد.

در حال حاضر محققان ایرانی با توجه به امکانات بالقوه ای که در منطقه از نظر تولیدات دامی و کشاورزی وجود دارد، باید با ایجاد مراکز تحقیقی برای دانشکده های دامپزشکی و کشاورزی سیستان مردم منطقه را به طور جدی مورد حمایت قرار دهند و برای حل معضل آب سیستان که از صدها سال قبل به صورت لاینحل باقی مانده برنامه اساسی طرح ریزی کنند، ان شاء...

در چهل سال گذشته سیستان از لحاظ گسترش بیماری، دارای کانونهای بی شماری از بیماریهای، میکروبی، ویروسی، انگلی و ... بود و می توان گفت منطقه در آن روزها در ردیف آلوده ترین مناطق دنیا قرار داشت. اما در اثر تلاش طاقت فرسا و کارهای شبانه روزی دامپزشکی زابل که تعدادی هم جانشان را بر سر این کار گذاشتند، خیلی از بیماریها به کنترل در آمد و بیماریهای زیادی هم در مرز ریشه کنی قرار گرفت و آنهایی که بعد از ۳۰ سال خدمت جان سالم به در بردند، با همراه بردن هزاران عوامل بیماری زا که در بدنشان جا خوش کرده بودند از خدمت مرخص شدند و تنها عشق آنها سربلندی دامپزشکی سیستان و خدمت به مردم محروم منطقه بود. به

گفته بسیاری از مردم سیستان: خیلی از بیماریهای فعلی که در منطقه وجود دارد از طریق مرز باز افغانستان و پاکستان توسط دامهای که از شرق آسیا وارد منطقه می‌شدند به دامهای زابل سرایت کرده.

در سالیهای اخیر سیستم آبیاری مزارع و تامين آب لوله کشی به اکثر روستاها انجام شده اما خشکسالیهای پی در پی لطمه‌های جبران نا پذیري بر پیکره اقتصاد این منطقه وارد کرده است. زابل (مرکز سیستان) دارای امکانات چشمگیری در عرضه تولیدات دامپروری و کشاورزی است، در صورتی که مشکل آب سیستان حل شود با برنامه ریزی صحیح می‌توان در ده سال آینده نیمی از مواد پروتئینی و لبنی مورد نیاز کشور را از این منطقه تامین نمود.

در این اثر سعی شده از به کار بردن اصطلاحات علمی و فنی خودداری شود و به زبان بسیار ساده که برای دامداران و روستائیان قابل درک باشد نوشته شود. ولی بر حسب ضرورت گاهی از واژه‌های علمی و در مواردی از بعضی اصطلاحات استفاده شده که چاره‌ای نبوده است.

و باز امید آن دارم که این کتاب به میان خانواده‌های دامدار و روستائیان شریف و زحمتکش سیستان و سایر سیستانیهای مقیم شهرهای ایران راه یافته و راهنمایی جهت پیش گیری و درمان به موقع دامهای این عزیزان قرار گیرد. زیرا که مشوقان حقیقی این جانب در تهیه و تنظیم این اثر همین دامداران و روستائیان عزیز بودند که با حضور در کلاسهای آموزشی و نشان دادن علاقه فراوان جهت یادگیری و مطالعه مقالات علمی به بنده دلگرمی بسیاری دادند.

ضمن تشکر و سپاس بی پایان از همشریان سیستانی که پیوسته و با علاقه نوشته‌ها و مقالات این جانب را مورد توجه قرار دادند و مرا در جمع آوری این اثر یاری نمودند، انتظار دارم که در جهت رفع لغزشها و کاستیها بکوشند و با ارائه انتقادات و پیشنهادهاى جدید، بنده را یاری نموده و نظریات شان را به نشانی مشهد شبکه دامپزشکی ارسال نمایند تا در چاپ بعدی استفاده شود.

در پایان برخود فرض می‌دانم از همکاران محترم و دانشمند شبکه دامپزشکی مشهد و نظام دامپزشکی خراسان رضوی که در زمینه مسائل علمی راهنمایم بوده اند و همچنین از دخترم ماریتا اسکندری که در تدوین و بازنگری این کتاب یاریم نموده اند، تشکر و قدردانی نمایم.

محمد رضا اسکندری

مشهد مقدس بهار ۱۳۸۴